

תקציר

הדרך ללוד – סיפורו של ניצול: בריחתו של רבן יוחנן בן זכאי מירושלים על פי מדרש איכה רבה א, ה

משה שושן

מאמר זה מציג ניתוח של סיפור בריחתו של רבן יוחנן בן זכאי מירושלים כפי שהוא מופיע במדרש איכה רבה. גרסה זו של הסיפור שונה באופן מהותי מגרסאותיו במקומות אחרים בספרות הרבנית, במיוחד בהיעדרה של בקשתו של רבן יוחנן בן זכאי להציל את יבנה וחכמיה. התיאור באיכה רבה מתמקד בסיפור הישרדותם של היהודים ולא בסיפור ייסודו של מרכז תורה ופולחן חלופי לירושלים. בגרסה זו מוצגת התורה כמקור החוכמה המעשית המעניקה לחכמים את היכולת להציל שריד מעמם. כמו כן המאמר בוחן את ההשלכות של זיהוי דמותו של אבגר עם דמות בעלת אותו השם המוכרת לנו מאגדה נוצרית. דומה שעל בסיס זיהוי זה יש לקרוא את הסיפור גם כנרטיב פולמוסי כנגד הנצרות.